

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Praha

Inspekční zpráva

**Fakultní základní škola při Pedagogické fakultě
Univerzity Karlovy Praha 5 – Lužiny, Brdičkova 1878**

Brdičkova 1878, 155 00 Praha 5 - Lužiny

Identifikátor školy: 600 038 173

Zřizovatel: MÚ Městská část Praha 13, Ovčí hájek 2159, 155 00 Praha 5

Odbor školství Magistrátu hl. m. Prahy, Novodvorská 1010, 140 00 Praha 4

Termín konání orientační inspekce: 12. – 16. ledna 2001

Čj.	010 113/00-5107
Signatura	oa5cu116

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola je od 1.11. 1999 příspěvkovou organizací. K datu 30. 9. 2000 vykázala 1019 žáků ve 39 třídách základní školy (z toho 24 žáků v jedné třídě s rozšířenou výukou tělesné výchovy) a 21 žáků ve dvou speciálních třídách, při celkové kapacitě 1100 žáků. Škola sdružuje ještě školní družinu a školní jídelnu.

Výuka v 1. - 9. ročníku probíhá podle vzdělávacího programu čj. 16 847/96-2, Základní škola.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ VE VYBRANÝCH OBLASTECH

Český jazyk ve 4. a 5. ročníku

Škola má ve 4. a 5. ročníku po čtyřech třídách, z toho vždy jednu třídu speciální, pro žáky se specifickými poruchami učení. Výuka probíhá v souladu se zvoleným vzdělávacím programem. Učitelky zpracovávají podrobné tematické plány, které mají poněkud formální charakter a v předložené podobě vedou spíše ke sjednocování obsahu výuky na základě obecných požadavků a vzájemně dosažené shody než k promýšlení a přípravě tvořivého procesu s ohledem na dynamiku skupiny, individuální zvláštnosti a zaměření dětí i učitelů a konkrétní podmínky učení. O žácích se specifickými poruchami učení jsou učitelky ve třídách základní školy informovány, individuální vzdělávací plány však zatím nevytvářejí. Průběh hodin svědčí o svědomité přípravě učitelů, podložené tradičními, osvědčenými postupy.

Na výuce se podílí osm učitelů, které jsou zároveň třídními učitelkami ve svých třídách. Z nich je sedm s odpovídající odbornou a pedagogickou způsobilostí (ve speciálních třídách vyučují speciální pedagožky), jedna učitelka vyučuje s odbornou a pedagogickou způsobilostí pro předměty druhého stupně. Odborná a pedagogická způsobilost i zkušenosti jednotlivých vyučujících jsou využívány přiměřeně s tím, že v obou ročnících se na výuce dalších předmětů podílí řada jiných učitelů, což posiluje roli odbornosti oproti principu jednoho pedagoga pro děti mladšího školního věku.

Výuka probíhá ve standardně zařízených a uspořádaných třídách, s většinou starším žakovským nábytkem. Třídy jsou vybaveny dostatkem názorných pomůcek a na jejich výzdobě se podílejí práce žáků. S různou mírou úspěšnosti se učitelky snaží o vytvoření podnětného a esteticky působivého prostředí. K dispozici jsou i další prostory, knihovna a vynikající počítačové pracovny s kvalitními didaktickými programy a s volným přístupem žáků k internetu. Využití tohoto mimořádného, moderního vybavení a rovněž používání odborné literatury však nebylo ve sledované výuce pozorováno. Učebnice, které jsou žákům k dispozici, jsou vhodné pro realizaci zvoleného vzdělávacího programu s tím, že nevyklučují žádoucí korekce ze strany učitelů. V režimu školy byly shledány dílčí nedostatky v aplikaci psychohygienických požadavků při tvorbě rozvrhu (šest hodin v pondělí a v úterý v jednom sledu ve IV. B). Ve speciální třídě je skutečně krajním řešením šest hodin v jednom sledu v pátém ročníku. Rezervy jsou i v zařazování prvků aktivní relaxace do výuky. Tato výhrada se nevztahuje k výuce ve speciálních třídách, kde učitelky příkladně používají specifické postupy psychofyzického naladění.

Ve vyučování je uplatňován frontální způsob, obsahově odpovídající osnovám a konvenující zkušenostnímu pojetí výuky většiny vyučujících. Řízení činností zvládají učitelky s přehledem, vyplývajícím z rutinního, pravidelného střídání základních, osvědčených vyučovacích metod. Práce s učebními texty se střídá s řízeným rozhovorem, v němž aktivita učitelky často převažuje nad aktivitou žáků. Zmíněné základní postupy jsou používány efektivně, ale dětem poskytují málo prostoru k rozvíjení jejich komunikativních dovedností, k výraznějšímu uplatnění jejich vlastních zkušeností a k utváření jejich hodnotové orientace v diskusi. Spíše okrajově jsou uplatňovány i jiné metody a formy práce, např. tvorba žakovského třídního časopisu nebo cvičebnice. Z hlediska mladšího školního věku přitažlivější formy a metody výuky se více objevují ve speciálních třídách. Po stránce věcné a odborné správnosti je výuka na vysoké úrovni, korekci vyžaduje jen pořadí určování kategorií substantiv a důsledné užívání správné terminologie (shoda podmětu a přísudku, popis, vyprávění). Důraz kladený na ovládnutí pouček a pravidel někdy potlačuje komplexní přístup k jazyku, rozvíjení tvořivosti a dovednosti prakticky jazyk užívat. Rozsah některých písemných prací žáků je poměrně maximalistický a ne vždy odpovídá schopnosti všech žáků soustředit se po požadované dobu. Většina učitelů se snaží věnovat individuální péči žákům se specifickými poruchami učení, ale některé učitelky jejich možnosti plně nerespektují.

Specifické motivační postupy učitelky většinou nepoužívají a často se omezují na stručné seznámení žáků s obsahem hodiny nebo na vydávání organizačních pokynů. Jejich přirozená autorita, provázená korektním

jednáním, nachází u dětí odezvu a žáci se většinou velmi snaží učitelkám vyhovět a co nejlépe splnit jejich pokyny, ale klidná, pracovní atmosféra ukázněnosti někdy sklouzává k nudě a citelně v ní chybí tvořivý ruch a spontánní zaujetí dětí. Styl výuky s absencí kooperativních technik neposkytuje dětem prostor ke spolupráci, přispívá k posilování strategie soutěživosti a oslabuje účinnost vzdělávacího programu ve vztahu k deklarovaným cílům v oblasti osobnostního a sociálního rozvoje žáků. Velkou pozornost věnují učitelky ověřování, zda žáci dobře pochopili zadání úkolu nebo probírané učivo, ale v hodinách jen zřídkaždy žáky konkrétně a adresně hodnotí. Řada dětí tak během vyučování splní mnoho požadavků, aniž by dostaly zpětnou vazbu o svém individuálním pokroku. S výjimkou slovního čtvrtletního hodnocení převažuje klasifikace orientovaná na výkon, na výčet chyb a na srovnávání ve skupině, s převahou mechanického známkování nejspíše měřitelných výstupů – diktátů a pravopisných cvičení. Ne vždy je dostatečně citlivá klasifikace dětí poruchami učení.

Hodnocení kvality vzdělávání v českém jazyce ve 4. a 5. ročníku

Úroveň plánování a přípravy výuky je velmi dobrá. Personální podmínky výuky jsou velmi dobré. Materiální podmínky výuky jsou velmi dobré, v oblasti počítačového vybavení vynikající, psychohygienické podmínky jsou ve třídách základní školy průměrné, ve speciálních třídách vynikající, v souhrnu velmi dobré. Úroveň organizace, forem a metod výuky je zejména s ohledem na vysokou kvalitu práce učitelek speciálních tříd velmi dobrá. Úroveň motivace, hodnocení, interakce a komunikace je i přes převažující pozitivita ve speciálních třídách celkově průměrná.

Kvalita vzdělávání v českém jazyce ve 4. a 5. ročníku je velmi dobrá.

Český jazyk a literatura

Výuka českého jazyka a literatury na 2. stupni probíhá podle zvoleného vzdělávacího programu. Obsah učiva i časové dotace jsou ve všech ročnících v souladu s osnovami. Tematické plány respektují závazné osnovy i kontinuitu výuky mezi jednotlivými ročníky. Plány jsou přehledně vypracovány podle zaměření jednotlivých tříd. Ve sledovaných hodinách byly výukové cíle reálné a odpovídaly aktuálnímu stavu třídy. V návaznosti na předmět český jazyk si mohou žáci vybrat v rámci povinně-volitelných a nepovinných předmětů cvičení z českého jazyka nebo dramatickou výchovu, mimo školní výuku ještě kurz českého jazyka. Žáci se specifickými poruchami učení jsou pečlivě evidováni, učitelé jsou se vzdělávacími potřebami těchto dětí seznamováni. Učitelé ověřují program Pohoda, ve kterém pomáhají mimo školní výuku těmto žákům s přípravou na vyučování a s procvičováním látky (především pro žáky 6. ročníku).

Český jazyk vyučuje šest vyučujících s odbornou a pedagogickou způsobilostí, jedna učitelka má pouze pedagogickou způsobilost a jeden učitel nespĺňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Výuku pozitivně ovlivňuje osobní přístup, vlastní invence a schopnost komunikace učitelů.

Vyučuje se ve standardně vybavených třídách vyzdobených různou mírou vlastní tvořivosti žáků a přiměřeně názornými pomůckami. Vybavení kabinetu tvoří základní pomůcky - příručky českého jazyka, nedostatečné množství slovníků a magnetofonových nahrávek. Audiovizuální techniku a výukové programy pro práci na PC je možné si vypůjčit v centrální místnosti, která tyto pomůcky soustřeďuje. Pro rozšíření svých vědomostí mohou žáci ve výpůjční době navštěvovat žakovskou knihovnu. Ta obsahuje nejen dětskou beletrii, ale i naukovou literaturu. Součástí žakovské knihovny je i knihovna učitelská. Ta je zaměřena hlavně na odbornou a naukovou literaturu. Správce knihovny vede dokumentaci knihoven. Používané učebnice českého jazyka mají schvalovací doložku MŠMT ČR a tvoří jednotné řady, pro výuku literární výchovy využívají učitelky ve všech ročnících nejednotnou řadu učebnic. Alternativní zdroje informací jsou využívány v malé míře.

Sledované hodiny byly pečlivě připravené, měly přiměřené cíle a obsah. Výuka tematicky navazovala na předchozí látku. Činnost v hodinách se nelišila v zodpovědném přístupu a vysokém nasazení jednotlivých vyučujících. Většina učitelů využívá efektivní metody a formy práce, se snahou o uplatňování kooperativních technik (skupinové vyučování, práce ve dvojicích, vytváření prostoru k dostatečnému procvičování učiva, využívání mezipředmětových souvislostí). Výuka poskytuje žákům prostor pro jejich individuální tempo, mohou aplikovat již nabyté vědomosti a dovednosti a mohou spolupracovat. Žáci se zaujetím pracovali, prokazovali dobré znalosti. Hledání a ujasňování si souvislostí na základě komplexní výuky všech složek předmětu se ve sledované výuce projevovalo v menší míře. Ojedinele se objevoval i méně efektivně aplikovaný frontální způsob výuky, kdy převažovala aktivita vyučující nad vlastní činností žáků, neboť si učitelka na zadané otázky odpovídala v převážné většině sama. Byl však vytvořen dostatečný prostor pro procvičování učiva byť jen pomocí učebnice a sešitu. Vzdělávání žáků se specifickými poruchami učení bylo postaveno na

ústním podání zadaných úkolů a na skupinové práci. Výuka byla vedena se zřetelem k pracovnímu tempu žáků. Ve způsobu vyučování a zvolených metodách práce převažovala zainteresovanost žáků do výuky, neboť učitelky umožňují žákům vyjádřit svůj názor, zadávají jim problémové otázky, podporují tvořivost a vlastní nápady žáků (tvorba cvičebnice pravopisu, referáty v literární výchově).

K činnostem byli žáci ve výuce českého jazyka průběžně motivováni. Pozitivní hodnocení bylo většinou součástí vyučování, stejně tak vzájemné hodnocení práce žáků. Neobjevovalo se sebehodnocení a sebereflexe žáků. Nechybělo celkové závěrečné shrnutí učiva a obecné hodnocení práce žáků. Kromě slovníků, namnožených pracovních listů a magnetofonu se nevyskytovaly ve výuce další pomůcky. Sledovaný výběr žákovských písemností měl dobrou úroveň, zadávané kontrolní písemné práce jsou dlouhé a náročné, není u nich prokazatelně uvedena analýza úspěšnosti. Jsou objektivně hodnoceny, stejně jako kontrolní cvičení ve vybraných sešitech.

Přátelský přístup učitelk k žákům přispíval k příjemné pracovní atmosféře ve výuce. Osobnost žáka je učiteli respektována i při řízeném rozhovoru. Kooperativní způsob výuky vedl žáky ke spolupráci a toleranci, při němž se upevňovaly jejich komunikativní dovednosti.

Hodnocení kvality vzdělávání v českém jazyce a literatuře

Vyučování je v souladu se schválenými učebními dokumenty. Plánování a příprava výuky jsou na vynikající úrovni. Personální a psychohygienické podmínky jsou s ohledem na odbornost výuky i osobní dispozice vyučujících velmi dobré. Materiální podmínky jsou průměrné. Organizace, metody a formy výuky mají přes drobné dílčí nedostatky velmi dobrou úroveň. Převažuje velmi dobré pozitivní, motivující hodnocení. Komunikace mezi žáky a učiteli je na velmi dobré úrovni.

Kvalita vzdělávání v českém jazyce a literatuře je velmi dobrá.

Hodnocení kvality vzdělávání ve vybraných oblastech

Úroveň plánování a přípravy výuky je velmi dobrá. Personální, materiální a psychohygienické podmínky jsou velmi dobré. Organizace, formy a metody výuky jsou na velmi dobré úrovni, rovněž tak motivace, hodnocení, interakce a komunikace.

Kvalita vzdělávání ve vybraných oblastech je velmi dobrá.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ VE VZTAHU KE SLEDOVANÝM OBLASTEM VZDĚLÁVÁNÍ

Vzhledem k velikosti školy je základní koncepcí ředitele poskytovat kvalitní základní vzdělání, s důrazem na naplňování zvoleného vzdělávacího programu v širokém rozsahu aktivit, s různým zaměřením tříd zvláště na druhém stupni a s efektivním využíváním moderní informační techniky. Roční plán práce školy ředitel nezpracovává, ale vychází ze svého osobního, dobře strukturovaného plánu, z něhož si vybírá konkrétní body podle osobní úvahy. Krátkodobé plány práce vycházejí z aktuálních potřeb školy a jsou nástrojem operativního řízení. S ohledem na velikost školy je řízení charakterizováno rozsáhlým delegováním kompetencí na zástupce a na nižší články řízení. Organizační řád a určené kompetence jednotlivých pracovníků vycházejí z potřeb školy a umožňují operativní řízení. Rezervy tohoto systému jsou v koncepční a kontrolní práci těchto pracovníků, což se projevilo dílčími nedostatky při plnění osnov, tvorbě rozvrhu, v péči o děti s poruchami učení (v plánování, koordinaci a kontrole výuky) a částečně i v oblasti hodnocení a klasifikace. Pedagogická rada a metodické orgány jsou funkční a plní své základní poslání. V činnosti zmíněných struktur je nezřetelná jejich sebeevaluační role v oblasti metodické, což se projevuje jistými stereotypy ve stylu práce některých učitelů. Pravidelných týdenních schůzek s vedením školy se zúčastňují vyučující pro zpřesnění pedagogické diagnostiky a vzájemné informovanosti o žácích. Vybraná povinná dokumentace školy je vedena řádně, jen s drobnými formálními nedostatky. Vedení školy upřednostňuje otevřenou komunikaci školy se žáky i jejich rodiči, vstřícnost a okamžité řešení problémů. Informační systém je propracovaný, cílený k pracovníkům školy, žákům, rodičům i veřejnosti, je moderní, funkční a odpovídá potřebám školy. Výroční zpráva je přehledná a poskytuje ucelenou představu o škole, chybí v ní však přehled učebních plánů. Ředitel školy uplatňuje styl řízení založený na přesvědčování, vlastním příkladu, vytváření podmínek a spoléhání na osobní odpovědnost, iniciativu a tvořivost pracovníků. V běžném provozu se opírá o zkušenosti svých zástupců a operativně reaguje na aktuální situaci ve škole. Při rozdělování úkolů zohledňuje schopnosti pracovníka, jeho odborné zaměření a ochotu

podílet se na daném úkolu. Při dalším vzdělávání učitelů ředitel většinou ponechává na vůli jednotlivců, jak své další vzdělávání zaměří. Jen na menší část akcí vysílá učitele cíleně. Stanovil a zveřejnil kritéria pro přiznání osobního ohodnocení pracovníků. Kontrolní a hospitační činnost si vedení školy plánuje a cíleně ji zaměřuje. Ředitel i jeho zástupci znají kvalitu práce jednotlivých učitelů, což se potvrdilo při společných hospitacích s inspektory. Výsledky hospitací i všech ostatních kontrol vedení školy s pedagogickými pracovníky projednává, někdy však chybí uložení konkrétních úkolů k odstranění zjištěných nedostatků. Na nižších úrovních řízení nejsou zcela optimálně vymezeny kompetence pracovníků a hierarchie jejich vztahů včetně kontroly. Ke zjišťování úrovně vzdělávání jsou pravidelně využívány zvláště komerční a vlastní srovnávací testy.

Hodnocení kvality řízení ve vztahu ke sledovaným oblastem vzdělávání

Nadprůměrné plánování, organizování, motivování a vedení pracovníků i spíše nadprůměrné kontrolní mechanismy spoluutvářejí účinný systém řízení, jehož celková úroveň je velmi dobrá.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

• **Dotazník pro rodiče**

V průběhu inspekce odpověděli rodiče 128 žáků 4. a 7. ročníku na otázky dotazníku, týkající se hodnocení školy z jejich pohledu. Výsledky hodnocení včetně otázek jsou uvedeny v tabulce. V otevřené otázce rodiče spíše ojediněle vyjadřovali kladná či záporná konkrétní hodnocení školy. Tyto připomínky byly řediteli v obecné rovině inspekci sděleny.

Otázky dotazníku (zkrácená verze):

1. Vzdělávací program školy, další aktivity
2. Vybavenost školy, učebnice, pomůcky
3. Hodnocení žáka, jeho pravidla a dodržování
4. Informační služby pro rodiče
5. Péče o svěřené děti ze strany učitelů, školy
6. Kvalita sociálních vztahů ve skupině žáků

hodnotící škála slovně	zcela spokojen	spíše spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	spíše nespokojen	zcela nespokojen	nemohu nebo nechci posoudit
škála v bodech	1	2	3	4	5	6
otázka č. 1	58	54	10	3	0	3
otázka č. 2	42	58	14	10	1	3
otázka č. 3	48	55	18	3	1	3
otázka č. 4	53	56	9	7	0	3
otázka č. 5	57	52	12	3	1	3
otázka č. 6	49	62	9	5	2	1

Většinové pozitivní hodnocení rodičů je ve shodě se zjištěními inspektorů, dílčímu negativnímu hodnocení zvláště v oblasti sociálních vztahů byla při projednávání závěrů inspekce věnována přiměřená pozornost.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Zřizovací listina ze dne 11.12.1992 s dodatkem čj.1270/St/98 ze dne 7.12.1998.
- Rozhodnutí o zařazení do sítě škol čj. ŠÚ/861/99/Vei ze dne 29. 11. 1999.
- Vybrané třídní knihy, třídní výkazy a katalogové listy žáků vztahující se ke školnímu roku 2000-2001.
- Školní řád pro žáky.

- Podkladová dokumentace, hospitační záznamy a dotazníky ČŠI.
- Zahajovací výkaz pro školní rok 2000-2001.
- Výroční zpráva školy za školní rok 1999-2000.
- Evidence žáků s SPU včetně podkladů.
- Vybrané žákovské sešity a žákovské knížky.
- Další fakultativní dokumentace ředitele školy a jeho zástupců.
- Kopie osobních dotazníků nebo dokladů o vzdělání učitelů vztahující se ke sledované výuce.
- Rozvrh hodin pro školní rok 2000-2001.
- Záznamy z jednání pedagogické rady, metodických sdružení a předmětové komise, ve vztahu ke sledované výuce.

ZÁVĚR

Ve škole byla provedena orientační inspekce zaměřená na posouzení kvality výuky v českém jazyce ve 4. a 5. ročníku a v českém jazyce a literatuře na druhém stupni. V návaznosti na výuku bylo sledováno a hodnoceno řízení školy.

Pozitiva:

- příkladné vybavení školy informační technikou
- kvalita výuky ve speciálních třídách
- vysoký standard věcné a odborné správnosti výuky

Negativa:

- absence kooperativních technik výuky ve 4. a 5. ročníku
- dílčí nedostatky v oblasti motivace a hodnocení ve 4. a 5. ročníku

Kvalita vzdělávání ve sledovaných oblastech je velmi dobrá. V této souvislosti posuzované řízení školy je velmi dobré.

Během inspekce nebylo zjištěno neefektivní čerpání finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu. V souhrnu posuzovaných oblastí je škola velmi dobrá.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři

Titul, jméno a příjmení

Podpis

Vedoucí týmu

Mgr. Zdeněk Bělecký

.....

Členové týmu

Mgr. Jana Pocová

.....

Razítko

V Praze dne 31. ledna 2001.

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 1. února 2001

Razítko

Mgr. Jan Šafir

.....
Podpis ředitele

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>
Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
odbor školský úřad Praha	21.2.2001	010 187/01-5107
Zřizovatel MČ Praha 13	21.2.2001	010 186/01-5107

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		Nebyly podány.